Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

Ми просто йшли,
зборовши всі навали,
Не відцуравшись рідного гнізда,
І, поки вольну волю здобували,
Йшли на турніри честі й карнавали,
Наш дім без бою зайняла орда.
Петро ОСАДЧУК

№ 12 (323)
24 березня 2011 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

УКРАЇНА МАЄ БУТИ УКРАЇНСЬКОЮ!

Президентові України
п. В. Ф. Януковичу

ЗВЕРНЕННЯ
Пане Президенте!

Просвітяни Івано-Франківської області з обуренням спостерігають за «успішною» діяльністю україножобів у Києві, Одесі, Донецьку, Луганську та інших містах. Так, Ви давали завдання міністрові внутрішніх справ Могильову вивчити українську мову протягом двох місяців. Минув час, а міністр надалі іґнорує Ваше розпорядження і, не кліпнувши оком, всі прес-конференції та засідання веде мовою чужої держави. І він не єдиний в системі державної служби.

Наведемо й інші приклади україноненависницької політики в Україні. Згадаймо кримський парламент (чиновникам – заборонено розмовляти й писати українською мовою). Новообраний мер Одеси О. Костусєв вимагає подавати йому офіційні папери російською мовою і розмовляти з ним виняткова російською. Певні, що саме тому одеський автоінспектор, беручи приклад зі свого «старшого брата» Костусєва, дозволяє на вулицях Одеси називати мову Шевченка й Франка – «телячою».

Таких прикладів можна навести багато – Україна під Вашим керівництвом все більше стає російськомовною. Уряд Азарова є показовою ілюстрацією цього.

Ми ніяк не можемо зрозуміти, чому на вимогу мільйонів українців Ви не звільняєте україножоба Табачника? Хочеться запитати, для якої країни він готує кадри? Цей міністр добивається закриття українських шкіл і радить українцям вимагати від місцевої влади московських шкіл, замість українських. А український інформаційний простір цілковито окупований чужинцями. У той час, коли в Росії закриваються українські громадські організації і духовні центри, в Україні активно діють організації «Русского мира», діяльність яких, за нашим переконанням, є злочинною.

Політичний режим, встановлений в Україні, знищує демократичні права і свободи корінного населення. Арешти українців за державницьку позицію, вбивства, зневажання нашої культури, мови, традицій, перекручення історії, переслідування Українських Церков... Хіба це подержавницьки? З посад виганяють висококваліфікованих працівників тільки за те, що під час роботи розмовляють українською. Виходить, що бути українцем в Україні – це злочин?

Найстрашніше для України й українців те, що такі московські прислужники як Колесніченко провокують розкол України за мовою, релігією, історією. Українців намагаються поділити на Схід і Захід: переконують громадськість, ніби це ментально різні етноси, замість пояснити людям, які перебували під ярмом чужих імперій, що їх насильно робили манкуртами. Як Глава держави, Ви зобов'язані знати про це, але чому мовчите? Чи не бачите загроз, які несе така «політика»?

Пане Президенте! Ви обіцяли почути всіх. Чому ж чуєте тільки Путіна, який на весь світ заявляє, буцімто «українізація не пройде»?

Ми, багатотисячна просвітянська громада Прикарпаття, втретє звертаємося до Вас із вимогою виконати обов'язок ґаранта Конституції. Вимагаємо звільнити з посад: міністра Д. Табачника, голову Донецької облдержадміністрації А. Близнюка, мера міста Одеси О. Костусєва, міністра внутрішніх справ А. Могильова як таких, що порушують Конституцію і Закони України.

За дорученням Правління
голова обласного об'єднання Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ
Ухвалено на засіданні Правління
Івано-Франківського ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
22.03.2011 р.

ОРІЄНТИР МОЛОДИМ

У ЦЕНТРІ ІМЕНІ БАНДЕРИ

В Центрі патріотичного виховання учнівської молоді імені Степана Бандери вшанували Тараса Григоровича Шевченка. Його вихованці – учасники літературно-патріотичного театру Валентина Ляйтер, Ольга Богдана Стефанишин, Вікторія Іванчишин, Діана Козюк, Інеса Герула, Лілія Пилипонюк під керівництвом Тетяни Шлихутки підготували міні-виставу «Музи генія». Перед глядачами постали сповнені трагізму й недолі сторінки особистого життя великого поета. Образи Оксани Коваленко, Ганни Закревської, Ликери Полусмакової, Катерини Піунової, Агафії Ускової зворушливо щиро зіграли учасниці гуртка.

У залі Героїв Центру була організована виставка вишиваних книг Наталії Синиці. Це і Шевченкові «Кобзарі» різних років видання, і книги, присвячені українському пророкові, а також рушники, створені за старовинними зразками, поштові листівки з краєвидами й гербами міста.

У програмі звучали твори Тараса Шевченка у виконанні працівників Муніципального центру дозвілля молоді.

Гостей (СШІ № 1, СШ № 22, ВПУ готельного сервісу і туризму) та учасників шевченківських святкувань щиро привітали представники Українського реєстрового козацтва командувач Прикарпатського округу УРК В. Гринів та підполковник УРК О. Полівчак.

Ольга ШКОЛЬНА,
завідувач відділу організаційно-масових заходів ЦПВ ім. С. Бандери

ЮВІЛЕЇ СЛАВНИХ КРАЯН

НА БЕРЕЗНЕВІЙ ХВИЛІ ПЕРВОЦВІТУ

Коли б мене запитали, яким повинен бути сьогодні державний, громадський чи просвітницький діяч, я без вагань сказав би: таким, як Василь Глаголюк. Його самовираженню сприяє добрий неспокій, енергійність, бо він постійно у русі. Йому ніколи не вистачає часу, але він його знаходить. Працював би по двадцять п'ять годин на добу і все одно б не задовольнив свої здорові амбіції.

А познайомився з Василем Петровичем тоді, коли він брав участь в аґітаційній кампанії за кандидата в народні депутати – поета і громадсько-політичного діяча Павла Мовчана, якого сприймаю як великого майстра слова, хоч, на жаль, у Коломиї так і не відбувся його літературний вечір. На своєму совдепівському «Москвичі» він возив Павла Михайловича Коломийщиною від села до села. І не дарма машину добив, бо гість зі столиці сподобався людям і переміг у виборах.

(Чит. стор. 3)

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ОБ'ЄДНАННЯ ВУТ «ПРОСВІТА» ім. Т. ШЕВЧЕНКА

29 березня
о 15.00

Українець я маленький,
Україна – край рідненький.
Вірний син я свого роду,
Українського народу.
Марійка Підгірянка

ЛЮБІ ДІТИ, ДОРОГІ БАТЬКИ!
Запрошуємо на святкові урочистості
З НАГОДИ 130-ої РІЧНИЦІ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МАРІЙКИ ПІДГІРЯНКИ – УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕТЕСИ, НАРОДНОЇ ВЧИТЕЛЬКИ.

У ПРОГРАМІ:

Вітальне слово голови обласної «Просвіти» Степана Волковецького.

Виступ директора музею Марійки Підгірянки с. Білі Ослави Надвірнянського району Василя Левицького та директора Тлумацької центральної дитячої бібліотеки Надії Цікало.

Відзначення лауреатів премії імені Марійки Підгірянки обласної «Просвіти» 2011 року.

Презентація книжки композитора, учня А. Кос-Анатольського Миколи Павлюка «Я – українка»», присвяченої творчості Марійки Підгірянки.

БЕРУТЬ УЧАСТЬ:

вихованці музичної школи № 1 (викладачі – лауреати премії ім. Марійки Підгірянки Галина Валіхновська та Галина Вівчаренко);

вихованці школи-садка № 7 (керівники – Валентина Козак та Наталя Бардяк);

хоровий колектив – лауреат премії імені Марійки Підгірянки «Берегиня» Союзу українок (керівник – Дарія Циганкова);

вихованці музичної школи № 3 (керівник – Ірина Люба).

ДІЯ

ПОТРЕБУЮТЬ ВИРІШЕННЯ

Відбулося засідання Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Його учасники висловили тривогу з приводу становища української мови і її функціонування в державі, зокрема, в східних, південних областях і столиці, перекручення нашої історії, нищення духовності, іґнорування можновладцями державної мови в час виконання владних повноважень. Після обговорення було ухвалене звернення до Президента.

Доповідаючи про «План діяльності ОО ВУТ «Просвіта» у 2011 році», який був представлений членам Правління, голова товариства Степан Волковецький наголосив, що хоч усього передбачити на цілий рік не можна (детальніше діяльність організації прописується у планах на місяць), акцент зроблений на реалізації Концепції відродження «Просвіти» в кожному селі, трудовому колективі. Об'єднання зосередить зусилля на утвердженні повноцінного функціонування української мови, збереженні історичної пам'яті, традицій, відродженні самодіяльних колективів, вихованні в людях бережливого ставлення до середовища проживання і його облагородження, створенні допомогових та кредитних спілок, підтримці й організації кооперативів зі збуту сільгосппродукції. Після обговорення план роботи затвердили.

Дієвим кроком до реалізації давнього просвітянського гасла «Свій до свого по своє» стало обговорення питання «Про участь «Просвіти» в кооперативному русі». План дій у цьому напрямку запропонував підприємець, голова наглядової ради сільськогосподарського кооперативу «Донбас–Карпати» Андрій Сітник. Маючи свої структури й актив у всіх районах, більшості сіл, а в перспективі і в усіх селах, «Просвіта» може ефективно долучитись до створення системи зв'язку малотоварного виробника і споживача без великої кількості посередників. На першому етапі вже створена комп'ютерна інформаційна база. Її насамперед потрібно наповнити інформацією про потенційні можливості виробників. І в цьому бажано задіяти просвітянський актив. Цим він допоможе кожному сільському ґазді чи ґаздині без клопотів і прибутково реалізувати вироблену продукцію, чи то картоплю, овочі, фрукти, чи молоко, м'ясо... Ідея цікава. Тому її вирішили детальніше опрацювати найближчим часом.

Про діяльність «Молодої Просвіти» доповідала її голова Євгенія Бардяк. Дискусію викликало питання щодо засад входження «Молодої Просвіти» у материнську організацію. Створена рада з координації дій ОО ВУТ «Просвіта» і молодіжної гілки.

Йшлося на засіданні й про передплату просвітянських видань. Наголошувалось, що для того, аби донести слово правди – просвітянське слово – до людей, потрібно, щоб усі осередки, а радше більшість членства передплачували «Галицьку Просвіту» і «Слово Просвіти». На жаль, доведені до міських і районних організацій завдання виконані не всіма районними «Просвітами». Тому Правління зобов'язало відповідальних за таку важливу справу належно поставитись до неї.

Правління підтримало звернення Тлумацького РМО «Просвіта» про нагородження активного просвітянина Михайла Дземана медаллю «Будівничий України». А також звернутися в комісію з присудження премії ім. Т. Мельничука з клопотанням про присвоєння просвітянину з Верховини Василеві Нагірняку цієї премії за трилогію про Провідника ОУН Степана Бандеру «Во славу Золотого Тризуба».

Богдан ВІВЧАР

ВШАНУВАННЯ

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ НАЦІЇ

У Народному домі «Просвіта» завершилися урочистості з нагоди 197-ої річниці від дня народження Тараса Шевченка, організовані Івано-Франківським міським об'єднанням ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка.

Вступне слово «Національна ідея в творчості Тараса Шевченка» виголосив член Правління міського об'єднання товариства Богдан Сушевський. Пісні поета, про поета і народні мелодії співала народна хорова капела «Сурма» під орудою за-служеного працівника культури України доцента Богдана Волосянка (концертмейстер – Ольга Павлюк). Вела програму лауреат премії ім. Марійки Підгірянки Ірина Лембрик. Твори Кобзаря натхненно декламували учениця 6-го класу ЗСШ № 5 Марічка Слободян, просвітяни Михайло Турянський і Микола Кардащук. Голова міського об'єднання товариства професор Василь Бойко щиро дякував усім учасникам концертної програми, нагадавши, що «всім треба напитися з джерел Шевченкових творів і, об'єднавшись, працювати для України».

А після оглядин виставки «вишиваної Шевченкіани» Наталії Синиці, глядачі залишили свої захоплені відгуки про відданість українській культурі, про тонкий мистецький смак просвітянки.

Діана ГОВЕРА

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ **"ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ"!** Передплатний індекс **91083**

ДОПОКИ?

ОБІЦЯНЕ ПОКРАЩЕННЯ – ПШИК...

У розмові з країною на річницю своєї інавґурації В. Янукович сказав правду, спростувавши обіцянки, з якими йшов на вибори. Покращення життя вже сьогодні – пшик. Навпаки, буде ще гірше. І це погіршення ми відчуваємо щодня.

А «покращення» почалось із грубого порушення права і Конституції України, формування коаліції тушок і затвердження слухняного Уряду. Так через шокову терапію, на неправді, вибачайте на слові, на брехні була збудована стабільність влади. Але це «стабільність» постійного підвищення цін на всі товари і послуги від газу, цукру, борошна і до бензину... А що ще буде!

Скажімо, шокова терапія Уряду «гречка» призвела до того, що спочатку гречку продавали по 1 кг в руки, а потім гречка взагалі зникла з прилавків. Продовженням терапії є спроба нагодувати українців китайською гречкою.

Шокова терапія «податковий кодекс» обернулася майданом підприємців, масовими протестами, згортанням підприємництва і зростанням кількості безробітних, переслідуванням учасників акцій міліцією...

Мало хто повірив Вікторові Федоровичу, що шокова терапія «адміністративна реформа» з простим скороченням кількості чиновників без будь-яких функціональних змін і розподілу повноважень між державними органами влади й органами місцевого самоврядування, забезпечить кошти на підвищення заробітної плати тим, хто залишається.

Шокова терапія «корупція» призвела до політичних переслідувань членів попереднього Уряду, як стверджують в Європі й чим занепокоєні, до політичних розправ з опонентами.

Тільки-но заговорив С. Тігіпко про шокову терапію «пенсійна реформа», як почався масовий вихід працівників, зокрема, міліції на пенсію: люди не вірять уже в добрі наміри і спроможність провідників терапії.

Не менш вражаючими були дії провідників шокової терапії і в сфері духовного життя. Шокова терапія «Церква» обернулася рейдерськими захопленнями храмів УПЦ Київського патріархату батюшками Московського патріархату.

Незабутніми залишилися дії Табачника, народних депутаїв із більшості в проведенні шокової терапії в сферах освіти, історії, мови, свободи слова, які призвели до протестів тих, кого намагалися лікувати у такий спосіб, та зниженням відповідних рейтинґів України серед держав світу.

Та ці наслідки не зупиняють владну команду. Уже сьогодні аґітують так званих російськомовних українців записатися в майбутньому переписі населення росіянами. У такий спосіб, як вважає дехто, йде зачистка України від етнічних українців. В Миколаївській області, як в добрі часи ЦК КПРС, Партія реґіонів уже ініціює в школах проведення конкурсу учнівських робіт під назвою літопис пам'яті про 1941–1945 роки.

Але все це – квіточки, як кажуть. А ягідки – попереду, бо, як сказав Віктор Федорович, на нас чекає шокова терапія з проведенням 21 реформи.

Та й чи може стати краще українцям, коли влада продає прибуткове стратегічне державне підприємство «Укртелеком» за мізерні кошти (та у нього дротів більше, ніж на десять мільярдів – ред.) і працює не за світовим досвідом, а за порадами МВФ, патріарха Кіріла, Путіна, Медведєва, «Єдиної Росії», партійної програми.

Спадає на думку українська байка про молодого коваля, який після невдалих спроб зробити спочатку підкову, потім цвяха, ще щось нарешті сказав: «Дядьку! А давайте я зроблю Вам гарний пшик!» Нагрів залишений шматок заліза, опустив у воду, зробив ...пшик... Отаку шокову терапію з пшиками в покращенні життя і робить влада.

А що ж ми? Будемо і далі терпіти? Чи нарешті вдарить набат до українців, звільняючи їх від ярма байдужості, закляття безпам'ятства, аби розпочати самоорганізацію української громади, зупинити зросійщення і денаціоналізацію етнічних українців, повернути російськомовних українців до рідної мови без сподівань на владу, яка ще ніколи не була українською і не буде, поки етнічні українці не будуть здатні до самостійного життя, поки не змінимо ситуацію в цій справі з безнадійної бодай на перспективну, щоб уникнути пшику української справи. Говорю це, як не прикро і не боляче.

Леонід ПІНЧУК, *м. Миколаїв*

ПОКЛИКАННЯ

Лектор приїхав у... село!

І... залишився в нім жити. Створив лекторій-музей. Упорядкував лекції, прочитані у «Просвіті», на кафедрі екології двох вишів. Збагатив молодіжну тематику... Це про нашого просвітянина і журналіста В'ячеслава Крецула. А потім у хаті виділив кімнату для музею Довбуша. На дверях – вивіска: «Доба Довбуша». Тут уже тісно. Сотня експонатів. Обладнав тематично і веранду.

А герої часу просяться... Віддав вітальню і задіяв Шевченкіану (портрети і скульптури). Знайшлося місце і для Степана Бандери (горельєф), Івана Франка, Степана Пушика, Романа Федоріва, Ярослава Дорошенка...

Ще в одній кімнаті – «куток для жінок». Тут – головна героїня – Ванга (барельєф), Довбушиха. І... «селянський вождь» – Кобзар, котрий писав про жінок... Іконопис Матері Божої, сакральна література, горельєф княгині Ольги.

У залі – історія України в ілюстраціях. Апостоли, воїни, князі, полководці, священики, журналісти, політичні діячі... Світила медицини і їхні праці в книгах. Депутати, композитори і співаки Карпат (бібліотека з 1000 книг!).

Й у місцевій бібліотеці (с. Вікняни Тлумацького району) є виставка робіт лектора, поета, драматурга, письменника, скульптора та художника, його нові книги... А йому вже повернуло на дев'ятий десяток. Такий наш В'ячеслав Крецул. Його творчість зацікавила й музей у сусідньому селі Кутище, якому подарував свої роботи. І просять ще...

Тлумацька газета написала таке: «Коні – у вельонах і квітах». А ще – «вишивки» різцем по дереву. Малюнки по каменю, різьба скульптур по пінопласту («Воїн і мати», «Кардинал Йосип», «Ватаг опришків», його друзі, «паски», «бублики», «яблука», «вареники», «гриби», «Свята Софія»...)

Завітайте, друзі, при нагоді, помилуйтесь: вул. Марійки Підгірянки, 40, с. Вікняни. А перед тим зателефонуйте: т./ф. 6-14-04.

ВИСТАВКИ

Цей казковий світ

В Івано-Франківському краєзнавчому музеї діє виставка «Лісова пісня», на яку 60 скульптурних робіт до творів незабутньої Лесі Українки представив автор Володимир Руденко. Ними він проілюстрував драму-феєрію великої українки, а видання цього твору представлені бібліотеками міста. До речі, цього року ми відзначаємо сторіччя видання «Лісової пісні».

Роботи Володимира Руденка, колишнього інженера-будівельника з ПКТІ, автора понад 600 дерев'яних скульптур, які експонувались на багатьох виставках і є у приватних колекціях Німеччини, Франції, США, Канади, Італії, Англії, Польщі, Болгарії, Швеції, знають як майстра, який працює з різними породами дерева (а це – груша, липа, кизил, бузок, ялівець, береза, чорний, червоний та мамонтовий тис).

Дивлячись на ці витвори рук людських, занурюєтесь у казковий світ дерев'яних фігурок персонажів «Лісової пісні» Лесі Українки.

Анна ГУБЕНКО

ТАК ДУМАЮ

ТИХИЙ ГЕНОЦИД, АБО РАБИНІ З ДОБРОЇ ВОЛІ

Чи не щодень з екрана телевізора показують нам жахливу українську дійсність – маленьких діточок, які хочуть мати тата і маму й довго чекають усиновлення, сподіваючись, може, прийдуть за ними якісь добрі тьоті й дяді та й заберуть. Зрозуміло, коли батьків уже немає живих, а коли є?.. То це, виявляється, сироти при живих батьках, голодні діти на вокзалах, нанюхані клеєм, наколоті наркотиками.

І думаю я: «Чому не б'ємо на сполох? Чому нікому нема до цього діла? Чи не є це геноцид нації, злочин руйнування її генофонду? Тисячі разів запитувала себе: чому, чому на такій багатій і родючій землі так бідують люди? Якось промайнула думка: а може, то ми, жінки, самі винні в нашому нещасті? Чому покинули свої домівки мільйони українських жінок, покинули стареньких батьків і подались у найми? Чому з такою любов'ю доглядають дітей своїх господарів, а власних дітей кинули на вихування вулиці? Бо потрібні гроші? А коли вони не були потрібні і коли їх вистачало?

Щасливі ті матері, які допомогли дітям здобути вищу освіту, зробити кар'єру, заснувати власну справу чи купити житло. Але таких небагато. Більшість жінок посилають зароблені гроші на утримання дорослих дітей та чоловіків, ще й мають на це виправдання, що, мовляв, немає роботи. А її і не буде, бо дочка чи син уже не піде працювати за тисячу гривень, а гарно проведе час із друзями за мамині 100–200 євро. Хоч боляче це визнавати, але це правда. Тож не треба кривити душею і шукати виправдання. Знаю багатьох жінок, які вже по 8–10 років працюють в Італії, але так ні до чого й не доробилися. То сина відкупили від армії (а то й від тюрми), то донька чомусь дуже довго вчиться в інституті, беручи академвідпустки, а то чоловік з коханкою поділився заробленим...

Питала я не в однієї, чому не їде додому, а все у наймах, і чула відповідь: «Там, вдома, ще гірше!» Чому вдома ще гірше? Бо немає дому як такого, нема сім'ї, нема того святого, що охороняє сім'ю – нема поваги до жінки-матері. Там жінка – наймичка, мати – годувальниця, діти – не готові до життя, чоловік – ледачий і пристосуванець. Там сварки і дорікання. Щоб хоч якось дати собі раду, й поїхали молоді дружини, матері по білому світу заробити на свою сім'ю. А скільки б вона не заробила, нещасна, – то все одно не вистачить, коли один працює, а решта проїдають. Тому й живуть за кордоном зі своїми працедавцями, немічними старими, від яких мають ласкаве слово і подяку (а цього не було вдома).

Італійці ж дивуються: як це ваші чоловіки відпустили вас із дому? І чому це чоловік сидить вдома з дитиною, а мама заробляє гроші. Як їм пояснити, що споконвіку в нас в Україні шанували Матір. До Матері Божої молилися, прибігали з різними проханнями і благали заступництва. За Матір-Батьківщину віддавали життя, лиш би вона була вільною. Жінку-матір поважали за чуйне серце, лагідне слово, роботящі руки, бо «в хаті тільки один куток тримається на чоловікові, а три – на тендітних жіночих плечах».

Дав нам Бог багату землю, на яку зирять не одні вороги і не одне століття. У тій кривавій борні гинули молоді чоловіки й сини. А важка чоловіча робота лягала на жіночі плечі. Вона ходила за плугом, сіяла, жала, щоб не плакати – співала! Та ступила на нашу землю нога окупанта. Ця голота накинулась на волелюбних селян, котрі вміли господарювати на своєму полі. Голодомори, розстріли, тюрми, вивезення в Сибір... А розум нації – лікарів, поетів, учених жорстоко знищували лише за те, що були українцями. Зі слабших робили покручів, яничар, утверджували мораль, просмерділу самогоном. А кохана жінка стала бабою, яка мусила і на тракторі працювати, і асфальт класти...

Чорнобиль, отруєні ріки і мертві поля, скрізь лайка і пияцтво. Тріснула імперія зла. Зійшло сонце і над нашою землею. Та не бачить його українець, бо спокійно собі спить п'яненький. А що робить його дружина? А помаленьку перетягла його з вулиці за хату, щоб люди не бачили, накрила й пішла в поле сапати. А далі, бачиш, – бідолашна з маленькими дітьми ховається в стодолі, бо «господар під градусом» додому прийшов.

Виродився чи що рід український і чоловік став якийсь мізерний? Моя сусідка каже: «Та то нічого, парубок солом'яний, а візьме дівку золоту». І то справді так, бо дуже багато подружніх пар, де жінка з вищою освітою і більшою зарплатою, а чоловік – дев'ять класів і права водія. Коли італійці чують, що в котроїсь із наших заробітчанок чоловік – водій, то перепитують: «А яка в нього професія?» Ніяк не можуть збагнути, бо водити в них машину вміють усі. Та й італійка з вищою освітою не вийде заміж за невченого. Краще буде сама. Наша українка вчена, гарна, готова вийти заміж за сякого-такого, аби лиш був. А потім проклинає свою долю, бере торби в руки і їде по світу наймитувати, ще й пояснює старій сеньйорі, що без неї вдома ніяк не виживуть.

Хтось з українців уже пустив на чужині коріння, зумів досягти багато, хтось доробився і везе капітал, щоб збудувати нову хату. А дуже багато з тих, кого я знаю, втратили й те, що мали. І коли люди вже перестали надіятися на допомогу влади, самі собі дають раду, з усіх нор повилізали всілякі злодюги, злочинці, забороди, що полізли до корита. Пограбували грошові заощадження в банках, розікрали заводи й фабрики, вирубали Карпати, отруїли ріки й моря. А люди мовчать. Бо одні виїхали за кордон, інші – похмеляються. І скільки б мільярдів не передавали наші жінки-еміґрантки додому, то все даремно, бо наші рідні дуже добре призвичаїлись до тих закордонних подачок, що не бачать реального життя. Та й самі вони підкидають цьому бюрократичному племені хабарі. Було б дуже добре, якби зі своїх закордонів вони привозили нам разом з грошима ще й вільний європейських дух, правдиву демократію і методи боротьби за неї.

Тим часом, як сотні літ назад, так і нині на світових торговищах стоять наші українські красуні, тепер – рабині з доброї волі.

Михайлина БОДНАР,
голова Івано-Франківської обласної організації «Жіноча громада»

НАВІЯНЕ

ЮРІЙ АНДРУХОВИЧ: «У ПОЗІ МІСІОНЕРА»

Заворожено постоявши перед святинею, Коля ревно й розмашисто перехрестився. Буйна пергідрольна голівонька схилилась у тихій, але пристрасній молитві. Потім він придбав пару іконок і набрав святої води. За словами двічі заслуженого героя Росії та України, десяти пляшечок йому вистачить на кілька днів – щоб і пити, і вмиватися.

Вітя також перехрестився. Йому було тяжко пригадати слова молитви. Вітя взагалі зі словами не дружить. Здається, минулого разу він попросив Бога про новенький гелікоптер. Такий, щоб як у справжнього чарівника, щоб усі інші дядьки й герої тільки заздрили. Щоб усі боялись, щоб не насміхались. Мрії Віті – так уже склалось його життя – завжди збувалися. Вистачало лиш попросити – і Бог давав. Тепер Вітя подумав про те, що непогано було би провести водогін зі святою водою прямо додому, в Межигір'я. Щодня приймати святі ванни – яке це, мабуть, блаженство! І численних солодкоголосих Коль не довелося б возити аж так далеко.

Описана щойно ситуація, на жаль, не є моїм художнім вимислом. Мода на російське православ'я і показна публічна побожність наших політиків та зірок шоу-бізнесу побила всі рекорди йоги, медитацій, уринотерапії й навіть SPA-процедур.

З легкої руки Москви (головної обителі єдино правильної віри) слова «духовність» і «мораль» знову набули свого нехитрого радянського сенсу. Ми всі добре знаємо, звідки ростуть ноги в цього нового «морального кодексу», а також навіщо всі ці незліченні наїзди головного московського попа на Київ, ці голосні заяви на тлі тусувань з нашою екстремістськи богомільною владою. Священики і вищі очільники московської Церкви, наче розгодовані падлиною чорні круки, замиготіли по телешоу й заповнили своїми великими тлінними тілесами весь інформаційний простір. Свою «духовність» вони насаджують специфічно – аґресивно, з неприхованою ненавистю до всього українського та, зрештою, і загалом людського.

Я знаю кількох зазомбованих ними вірян. Як правило, це жінки, частіше літні. Ще одне як правило: майже всі вони – колишні (або й нинішні) члени компартії. Худі і всохлі, інколи навпаки – хворобливо огрядні, вони тільки й роблять, що скеровують усіх навколо себе на єдино праведний шлях – у Почаїв. Від них утікають родичі та близькі, не витримуючи ні аґресивного – от ніяк не знайду українського слова на це явище! – «кликушества», ні їхнього фанатичного аскетизму. Бідні жінки відмовляються від усього, включно з ідентифікаційними кодами, а в той же час їхні превелебні наставники самовдоволено купаються у ваннах неземних розкошів.

Утім, духовність як така гніздиться головним чином не в самих монастирях, а в готелях при них. Центри духовної релаксації і косметичного відпущення гріхів процвітають. Серед приблудної голоти, абсолютного пияцтва і деґрадації заможні та духовно збагачені миряни (всі в золотих хрестах і наколках) будують собі реабілітаційні храми, лазні і пентхаузи. Бо ж яке спасіння душі без баньки?

Прем'єр Росії надає перевагу Валааму. Там збирається своя, професійна тусня – ченці з колишніх (якщо такі бувають) каґебістів, нововисвячені ефесбешні отці та інші силовики від релігії. Усі настільки свої, що навіть і гріхи спільні. Тепер і до нас вони їздять, наче додому: експорт духовності – від старшого братана молодшому.

Бідним тіткам такі валаамські розкоші й не снилися. Вони й далі животіють по своїх норах без опалення, й далі воюють з усім світом і самим життям. За своєю чорнотою – що фізичною, що душевною – вони годилися б не стільки у християнки, скільки у прихильниці якогось пострадянського вуду. І навіть хамувато-масні заклики московського диякона Кураєва («Отмиссионерьте ее как следует, а потом катехизните!») їх уже не стосуються. Вони стосуються молодших і поки що не навернених. І жодна моральна комісія не закине, що достохвальному дикунові-дияконові мало би бути соромно навчати майбутніх батюшок сексуальному насильству і розпусті. «Місіонерити» заблудлих інакодумців – діло святе.

Я спостерігаю за всіма цими несвятими угодниками і все одно вірю. Предмет моєї віри – здоровий глузд українців, що його років тому двадцять блискуче сформулював український народний поет Ярослав Довган: «...російське православ'я вироджується // батюшки не годні запліднити // а право славити від них не відбереш».

Не відбираймо від них їхнього права на чорнорясіє, словоблудіє і чинолюбіє. Вони все одно вироджуються. Їм уже нікого не запліднити.

ЮВІЛЕЇ СЛАВНИХ КРАЯН

НА БЕРЕЗНЕВІЙ ХВИЛІ ПЕРВОЦВІТУ

Міський голова І. Довганюк запросив Василя Глаголюка, який був депутатом першого демократичного скликання міськради (в 1990–1994 роках), на посаду заступника з гуманітарних питань. Здається, тоді я і оцінив активність уродженця с. Репужинці Городенківського району. А йшлося про те, щоб заснувати міську літературну премію імені Тараса Мельничука, колишнього політв'язня, Шевченківського лауреата, який останні роки прожив у Коломиї. Заступник взявся за те, щоб ця премія з'явилася вчасно, не зав'язла в бюрократичній тяганині. І він дуже переживав за землячку з Городенки Орисю Яхневич, яка запізнювалася на вручення премії, щиро вітав поетесу – першу мельничуківську лауреатку 1997 року з успіхом. А вона, інвалід з милицями, маленька, але голосиста, від припливу щастя в атмосфері приязності, яку створив Василь Петрович, поцілувала земляка й вигукнула захоплено: «Нам би такого Василя Петровича!»

Помітив, що до Василя Петровича тягнуться люди. Починав свою біографію, як багато хто. Робітник Городенківського цукрозаводу, вчитель праці в Дубківській восьмирічці, солдатська служба, студент Івано-Франківського педінституту, вчитель історії Сновидівської школи на Тернопіллі, Княждвірської та Шепарівської шкіл на Коломийщині, директор будинку піонерів і школярів, інспектор райвно, викладач технікуму МОД, проректор інституту управління природними ресурсами. У ратуші він умів розгрібати хмари паперотворчості, не піддавався спокусі бюрократизму, послідовно вивчав проблеми, займався розвитком освіти і культури, засобів масової інформації, сприяв відкриттю кількох нових навчальних закладів.

– Ніщо так не може бути потрібним службовцеві, як живе людське спілкування. Розмовляєш людьми, стаєш до них ближчим, вони тобі вірять, знаєш причину їхнього незадоволення чи піднесення, – ділиться роздумами Василь Петрович, який з 1999 року призначений керівником міськрайонного центру зайнятості населення, а люди, шануючи його авторитет, вплив й інтелектуальну потугу, ще й довірили йому очолювати громаду просвітян міста і району.

Всюди встигає цей невтомний коломиянин: і на роботі лад дати – допомогти безробітним у пошуку шматка хліба, виконуючи свої директорські обов'язки, і захистити кандидатську дисертацію, отримавши звання кандидата історичних наук, і видати монографію «Українська преса Покуття як джерело вивчення суспільно-політичного життя краю 20-их років XX століття», і на тематичних вечорах побувати, і ювілярів привітати, і виступити на презентаціях нових видань, і книги краян прочитати, і дати статтю чи відгук у часопис, і вручити грамоти за просвітянську участь, і послухати концерт, і передплатити біднішим людям газети, і подбати про вихованців сиротинця…

– Не дарма пана Василя «Просвіта» відзначила медаллю «Будівничий України», – говорить голова міськрайонної організації політв'язнів і репресованих, почесний громадянин Коломиї Дмитро Гриньків. – Він – самовідданий трудівник. Працював з ним, знаю його талант організатора, вміння вирішувати проблеми.

Так, і справді щось є вчительське, педагогічне в стилі поведінки Василя Петровича, який, до речі, відзначений званням заслуженого працівника освіти України. Я бачив, з якою увагою його слухає простолюд, який іноді нагадує галасливих учнів, і часом Глаголюк мусить здобуватися на величезну терпеливість, щоб не зірвалася емоційна буря і не втратилося взаєморозуміння. Його вабить красне слово. З пошаною ставиться до творчих людей. Тішиться, що в місті над Прутом мешкає лауреат Шевченківської премії Михайло Андрусяк, творять шедеври знані художники, пишуть пісні композитори.

Він підтримує дружні стосунки з відомими особистостями, напам'ять читає вірші, чим і підкуповує слухачів. Пригадую, справив цим незабутнє враження на вижничан, які запросили на сторінки свого журналу «Німчич». Він – постійний автор «Буковинського журналу», де головним редактором – наш краянин, заслужений діяч мистецтв Мирослав Лазарук. А ще мені відомо, що мріє про книгу своїх розмислів, у цьому дали поштовх мемуари його навчителя – незабутнього заслуженого працівника культури Василя Гринюка. Та особливо його окрилив прийом до Національної спілки журналістів України.

І ось Василь Глаголюк вийшов на поважну вершину віку, святкуючи на березневій хвилі пробудження первоцвіту свій ювілей. Посадив дерево, звив гніздо, виховав двох дітей, дочекався внуків. А скільки ще задумів, бажань! Бо кожна людина – коваль свого щастя. Якщо на дорозі випроб уміє долати труднощі й радіти весняному оновленню життя.

Василь РЯБИЙ,
літератор, просвітянин

НЕЗАБУТНІ

ДІД АНДРІЙ

Так із пошанівком називали друзі та рідні і навіть студенти старшого викладача Івано-Франківського педагогічного інституту Андрія Загоруйка.

Колишній учитель, учасник Другої світової війни, удостоєний ордена Червоної Зірки, нагороджений медалями, жив в Івано-Франківську.

Нещодавно Андрієві Петровичу Загоруйку, поетові-лірику, прозаїкові, дослідникові історії України (праці якого практично не друкувалися), що над усе любив її, українську пісню, українську мову, виповнилося 100 років з дня народження і 23 – з дня відходу у вічність.

Він народився на Житомирщині у бідній селянській родині.

Предок його – Матвій Білик за особливі заслуги отримав козацьке прізвище Загора (Загоруйко). Землю, на якій було засноване поселення, назвали Матвієвичі (згодом – перейменоване в Жидовці). Син, онуки Матвія Загоруйка були славними козаками.

В хаті Лівона, діда Андрія Петровича, на стіні висіла картина, з неї сумно дивився Тарас Шевченко і ніби промовляв: «Думи мої, думи мої, лихо мені з вами…» Андрій ще маленьким ознайомився з творчістю поета й полюбив її навік. Ця любов вела його через усе життя, завдала багато прикростей, але Андрій Петрович завжди дивився на світ очима Шевченка, думав його думами, мріяв його мріями. Для нього не існувало більшого авторитету від Кобзаря.

А життя пана Андрія було складним. У дитинстві – Перша світова війна (його батько Петро Лівонович воював у Галичині: Золота Липа, Гнила Липа, Бурштин), відтак – громадянська війна, НЕП…

Навчався Андрій у Сквирському аґрарно-економічному технікумі, захоплювався театральним мистецтвом, почав писати вірші, організував літературну групу, до якої залучив Василя Кучера, згодом – відомого українського письменника.

Після закінчення технікуму (1931) працював аґрономом-економістом на Вінниччині. Ця праця не припала до душі, тому перейшов на педагогічну роботу (вчитель хімії і біології). Та наступив голод. Пан Андрій переїжджає на Кубань, у станицю Ясенка, яка зустріла його багатством риби, кавунів, динь, плакатами «У нас розмовляють лише українською мовою». Йшла українізація Кубані, в якій брав участь і вчитель Андрій Загоруйко.

1933 року голод торкнувся і Кубані. Азовське море від берегів замерзло, риба зникла. Люди поїли все: кору, полову, голубів, горобців, ворон, траплялися випадки людоїдства. А вже у березні 1933 року море розмерзлося, пішла риба, прибув рятунок.

З дружиною повернувся в Україну, де голод і далі морив людей.

Рідне село, яке вже було назване Жовтневим, стало невпізнанним: бідне, обідране, поріділе, зарослe бур'янами, голодне і безнадійне. Лише восени колгоспники почнуть отримувати за денну працю сто грамів зерна. Працював учителем. А 1938 року вступив на географічний факультет Житомирського інституту, який закінчив 1940-го. Працював завпедом, директором школи, вчителем української літератури в опорній Сквирській школі.

А 1941 року на другий день війни Загоруйкові доручили формувати батальйон ополченців, який мав забезпечувати переправу Червоної армії через Дніпро. Був поранений.

З грудня 1941 року і до кінця блокади Ленінґрада воював в околицях Пулковської обсерваторії, захищаючи місто. 11 січня 1942 року, відбиваючи атаку німців, проявив героїзм і змусив німців залягти. Цей подвиг, на думку товаришів, був вартий зірки Героя, але Андрій був нагороджений лише медаллю «За відвагу». Опісля воював у Прибалтиці, під Псковом, у Східній Пруссії, Польщі.

Після війни працював у Фастові, потім – у Луцькому вчительському, Станіславському медичному інститутах, брав участь в організації Інституту нафти і газу, де і викладав (1961–1964). З 25 серпня 1964 А. Загоруйко був зарахований на посаду старшого викладача історії КПРС Станіславського педінституту. У цей час тут на кафедрі історії працювали молоді викладачі – автор цих рядків Петро Арсенич, Валентин Мороз, Ярослав Мельничук, Василь Мельник… Вони робили перші спроби протистояти штампам соціалістичної догматики, вступали у дискусії з викладачами старшого покоління Василем Духнічем, Юхимом Патлажаном, Іваном Васютою, які потурали русифікації і острунювали молодих ставати на захист української культури, мови, порушувати національні й суспільно-політичні проблеми.

Зі старших викладачів нас підтримував лише А. Загоруйко, який часто приходив до студентів у вишиванці й читав лекції тільки українською мовою. Як свідчили його колишні студенти О. Петраш, Є. Когут та інші, на настирливі вимоги окремих студентів читати лекції «по-рускі» Андрій Петрович, вичекавши, коли всі замовкнуть, спокійно, але рішуче заявляв: «І чого б це я став в українському виші читати на російській мові». Ця принципова позиція викладача була для студентів добрим уроком громадянської мужності. Але це йому просто не минулося. І коли за поширення самвидаву Валентина Мороза 1 вересня 1965 року заарештували, Андрія Петровича покарали по партійній лінії.

Друкуємо виявлений нами в обласному архіві витяг із засідання парткому Івано-Франківського педінституту від 28.02.1966 року:

Персональна справа комуніста Загоруйка А. П.

ВИСТУПИЛИ:

тов. Прядченко В. Ф. сказав, що партійні збори педагогічного факультету заслухали персональну справу т. Загоруйка А. П., члена КПРС з 1944 року, партквиток № 11119207 і постановили:

За втрату політичної пильності, за безпринципне ставлення до проявів націоналізму зняти т. Загоруйка А. П. з посади секретаря факультетського партбюро, вивести зі складу партійного бюро. Оголосити т. Загоруйку А. П. сувору догану із занесенням у особову справу. За це рішення комуністи парторганізації голосували одноголосно…

А йшлося про те, що Загоруйко дійсно вечорами зустрічався з Морозом і мною, читав вірші, а коли пошкодував, що їх не друкують, тоді я порадив йому розповсюджувати їх нелеґально. Якось на вечорі студентки з Луцька Анатолія Панас і Леся Ковальчук за дорученням викладача Луцького педінституту Дмитра Іващенка привезли Валентинові Морозу чергову партію самвидаву, разом із Андрієм Загоруйком теж читали свої вірші… І за це – за відвідування «зборищ» Мороза та Іващенка, поширення націоналістичної літератури – студентки були позбавлені студентських та комсомольських квитків (1966).

Хочу сказати, що із Загоруйком познайомились ми ще до праці в педінституті. Я позичав йому старі видання творів Т. Шевченка, М. Грушевського, І. Крип'якевича та інших. Відтак ми заприятелювали. Він часто нарікав на політику русифікації. Андрій Петрович через мене ближче познайомився з В. Морозом, І. Костинюком, І. Козовиком та іншими однодумцями, провяляючи себе твердим патріотом.

(Закінчення на стор. 4)

ВІЙНА ЦИВІЛІЗАЦІЙ

ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ МОВНОЇ ПРОБЛЕМИ НА ДУЗІ «МОСКВА–КИЇВ–ТЕЛЬ-АВІВ»

(Продовження. Поч. у № 1–11)

І не російська мова вас хвилює, бо ви нею користуєтеся безперешкодно. Вам потрібні збурення, провокації. На Сході люди теж СВІДОМІ – не тримайте їх за бидло. Запитайте, чи хочуть вони воювати за ваші ідеї розколу. Скажуть – НІ.

Ви бажаєте погратися зброєю, але закликаєте, щоб це зробила Росія. Не зважаючи на заклики РОДІНИ переїжджати в Росію – не поспішаєте й не бажаєте, бо розумієте, що там зброю вам таки дадуть. Дадуть реальну зброю ті, хто завжди під'юджував вас проти України зі сховища броньованих мерседесів. Дадуть у реальні рученьки, а потім – у теплушки і… в Чечню та інші гарячі точки Росії! Але ваші сім'ї не в захваті від перспективи отримати «похоронку». Та й самі ви теж не поспішаєте ставати гарматним м'ясом, бо навіть під російським прапором патріоти ви – «ряжені». Наша вам відповідь: Заспокойтесь. Тотального панування російської мови вже не буде! І не лише в Україні, а й у нових державах – колишніх республіках СРСР, і в країнах колишнього соцтабору теж!

НОСІЙ МОВНОГО ТЕРОРУ – ХАХЛИ

Хахли, як правило, позиціонують себе як інтернаціоналісти, комуністи і марксисти-ленінці. Нагадаю їм позицію їхнього ідеолога. Маркс у свій час писав, що людину не можна назвати інтеліґентною, якщо вона не володіє хоча б однією іноземною мовою. А як же тоді назвати етнічного українця, котрий, проживаючи майже 20 років незалежності на теренах України, не володіє українською мовою, паплюжить все українське, бореться з українцями проти власної мови й виступає за впровадження в Україні мови іноземної держави? Не український українець. Дивно звучить, правда? Неприродно. Аномально.

Чи саме такою має бути модель «інтелектуального» українця за уявою «Руського блока», компартії і Партії реґіонів? Їхній ідеал українця – денаціоналізований дебіл?

Такими легше керувати? А що діяти інтелектуалам і патріотам України? Покинути Україну, чи боротися проти її дебілізації? Якщо українські патріоти, інтелектуали, носії української мови покинуть Україну, тоді ви визнаєте Україну як справжню, могутню дружелюбну державу, де можна буде комфортно і сито жити всім, хто залишиться, окрім українців? За двадцять років незалежності не вивчити українську мову може:

або лінивий;

або тупий, як валянок;

або відвертий антиукраїнець;

або перше, друге і третє разом узяте.

Жодна з вищезгаданих ознак не дає права на виховання патріотичної української молоді (поряд із професійним навчанням). Як вони можуть навчати, якщо самі навчатися не здатні? Жодна з вищезгаданих ознак не дає права на займання посад в Україні, бо Україні не потрібні ні лініві, ні тупі, ні антиукраїнці.

Хто здатний історичну пам'ять і нашу мову вибити з нашої свідомості, той не зупиниться перед тим, щоб фізично вибити і наші мізки. Ми повинні боротися проти цього, бо у нас немає іншої україномовної держави, окрім України, де ми були б потрібні, яка би нас зігріла своїм материнським теплом.

Але тепер, коли ми незалежні, Росія не обділяє нас увагою. Антиукраїнська діяльність антиукраїнських сил фінансується Росією, громадянам України видають російські паспорти, пропонують програми з переселення в Росію і не лише для росіян!

А в разі гострої потреби – Росія може забезпечити їхній захист, приклади захисту є: Сацюка, Бакая, Білоконя, Щербаня, Глушка приютили. Чим не «російські» прізвища так званої української еліти, «гуманістів», інтеліґенції, правдоборців і правдолюбців, які «відстоювали» інтереси української держави і її громадян так сильно, що отримали право на громадянство… Росії? Чому ті, хто «попрацював» проти України, знайшли обійми в Росії? Тому що переїхали туди з мільйонами не українських купюр. Тій частині нинішньої «п'ятої колони», в якої є капітали, «нажиті непосильною працею», теж є куди тікати, коли в Україні стане погано. Кому на Севєр, а кому – в другую сторону… Тому й експериментують, доводять до абсурду українське питання як в економіці, так і в гуманітарній сфері. Є з чим утікати.

Але запитаю інших громадян, які мають порожні кишені, та піддалися на антиукраїнську вудочку, а вам є куди і з чим утікати, коли дійде до громадянського протистояння в Україні? Якщо ви гадаєте, що вийдете переможцями, то помиляєтесь. Хочете історичні приклади? Громадянська війна – перемогла держава «рабочіх і крестьян». Мали змогу оцінити рівень життя радянської і партійної номенклатури і рівень життя «рабочіх і крестьян» в СРСР. Друга світова війна. Переміг СРСР. А як живуть переможці і переможені?

Секретар Донецької міськради: «В Украине государственный язык должен быть один – русский. И так рано или поздно будет».

Володимир ПИЛИПЧУК,
народний депутат України 1-го та 2-го скликань
(Далі буде)

ПОДЯКА

ВІД ЩИРОГО СЕРЦЯ

У Міжнародний день рідної мови в Народному домі «Просвіта» відбувся творчий звіт учениці Коломийської ЗОШ № 4 Христини Васкул.

З великою вдячністю хочу звернутись до всіх, хто сприяв моїй внучці Христинці, яку я сама виховую з дитинства, хто допомагає торувати шлях до визнання її пісенного таланту. А сталося ця радісна подія за підтримки голови ОО ВУТ «Просвіта» Степана Волковецького і керівника культурного сектора Михайлини Боднар.

Велика вдячність також голові Коломийського об'єднання «Просвіта» Василеві Глаголюку, начальникові Коломийського управління освіти Марії Грицак, директорові ЗОШ № 4 Володимиру Ковальчуку, голові «Просвіти» школи Людмилі Жураківській, начальникові відділу культури Городенківської райдержадміністрації Роману Осадчуку, ведучій та авторці концертної програми Тетяні Осадчук, провідному спеціалістові управління освіти облдержадміністрації Вірі Парипі, голові організації «Родовід Васкулів» Миколі Васкулу з Бані-Березова.

Низький уклін учителям, авторам пісень за віру в Христинин талант і підтримку, зокрема: заслуженому діячеві мистецтв, композиторові, який уперше вивів Христю на сцену, Степанові Ткачуку, Лесі Пецуришин, Ірені Гошовській, Оксані Рябовій-Атаманюк, Володимирові Горуку, Ігореві Якимовичу, Ігореві Караїму, Любові Зоріній, Тетяні Ралько, Любові Керничук, Євгенові Бондаренку.

Велика подяка учням і студентам з Коломиї, які брали участь у концертній програмі: танцювальному колективу «Ґрація» (керівник – Уляна Почемсана); танцювальному колективу «Шанс» (керівник – Петро Джумачук); Володимирові Шлемковичу – студенту інституту мистецтв ПНУ ім. В. Стефаника; Інесі Юзюк; вокальному ансамблю «Карпатське джерельце» (керівник – Л. Керничук); Атанасії Чоботок; Мар'яні Гребелюк.

Щира вдячність звукооператорам БК м. Городенки і ОТБ «Галичина» та знімальній групі з Городенки й авторові численних молодіжних програм, а також редакції газети «Галицька Просвіта».

Низько вклоняюсь усім вам і щиро дякую за вашу велику справу підтримки молодих.

Марія ТРИГУБ'ЯК

ПРЕЗЕНТАЦІЇ

«ВЕЛИКИЙ ДЕНЬ» ВАСИЛЯ ЛЕВИЦЬКОГО

У Надвірній була презентована книжка новел та оповідань Василя Левицького «Великий день. Пізнє літо». В ній зібрані 34 твори письменника і спеціальний розділ «Слово про Василя», який містить спогади літераторів, журналістів, студентських друзів, земляків.

Василь Юрійович Левицький народився 25 березня 1957 року в селі Красна Надвірнянського району. Закінчив восьмирічну школу, Бродівське педагогічне училище. Вчився у Львівському університеті ім. Івана Франка на факультеті журналістики. Тоді ж і ввійшов у широке письменницьке коло. Спочатку вступив у літературну студію «Франкова кузня», а згодом став її керівником.

Новели й оповідання нашого краянина друкували в журналах «Жовтень», «Дніпро», «Вітчизна». Літературне благословення він отримав від відомих письменників: Анатолія Дімарова, Володимира Яворівського, Романа Іваничука, Євгена Гуцала, Дмитра Герасимчука. У Василя Левицького було перспективне творче майбутнє. Але, на жаль, зоря його життя трагічно згасла на тридцять третьому році.

«Василь Левицький – ще одна втрачена мрія українського письменства, – зазначив у своєму виступі під час презентації книжки «Великий день. Пізнє літо» голова Івано-Франківської ОО НСПУ Євген Баран. – Але найголовніше те, що повна збірка його творів таки побачила світ і що сталася ця визначна подія саме на Надвірнянщині, у краї, де талановитий новеліст провів босоноге дитинство. Письмо Василеве не застаріло. Це письменник, який глибоко відчував життя людей і проникав у нього з внутрішнього боку. Це, передусім, майстер психологічної новели. Я радий, що сьогодні ця книжка знову іде до читачів. Поки живе книга, доти ми і про смерть письменника, як такого, не говоримо».

Упорядкував збірку новел і оповідань Василя Левицького та спогадів про нього редактор Надвірнянської районної газети «Народна воля» Іван Гриджук, оформив книгу художник, лауреат премії ім. Марійки Підгірянки Ярослав Лозинський, організувала і провела презентацію директор Надвірнянської ЦБС Марта Кушнерчук.

Твори Василя Левицького є продовженням найкращих традицій новелістики Василя Стефаника й Марка Черемшини. Хоч літературна спадщина митця слова невелика, але думки його завжди актуальні, зрозумілі сучасному читачеві. Автор зачепив такі проблеми, які так чи інакше хвилюють кожну людину. Новеліст сильно й чесно описав життя карпатського села у 70–90-ті роки XX століття. Його твори глибокі, бо мають чітке призначення: проникнути у людські серця й душі, щоб привернути увагу до рідного, національного, щоб нагадати про материнське зерно та батьківський корінь походження.

Хоч Василя Левицького немає серед нас, та він живе у пам'яті народній як «красний письменник із Красної».

Світлана ГАЄВСЬКА,
журналіст, м. Надвірна

ПАМ'ЯТЬ

ГОЛИНЬ ВШАНОВУЄ БОГДАНА СТЕБЕЛЬСЬКОГО

Круглий стіл «Богдан Стебельський: педагог, художник, науковець, людина», присвячений 100-річчю від дня народження Богдана Стебельського, відбувся у Голинській ЗОШ I–III ступенів. У ньому взяли участь члени наукового гуртка «Літературознавець», районної літстудії «Провесінь», «Молодої Просвіти» села Голинь, учителі та учні школи, працівники бібліотеки.

Назар Відливаний, Василина Гнатишин, Павло Ляхович, Валентина Відлівана, Вікторія Коник висвітлили основні етапи життя та діяльності Богдана Стебельського. Надія Яцук ознайомила присутніх зі спогадами Аріядни Шум, дружини Богдана Стебельського, і прочитала її вірш «Голинь» із циклу «Богданові» (Голосіння).

Заслужений учитель України Оксана Тебешевська зробила аналіз науково-творчої спадщини ювіляра, продемонструвала репродукції його картин, детально зупинилася на змісті праці «Про ілюстрацію дитячої книжки».

Бібліотекар Іванна Яцук зробила огляд літератури про Богдана Стебельського, ознайомила присутніх з матеріалами виставки «Славний ювілей Богдана Стебельського», розповіла про велику добірку патріотичної літератури (всього 95 примірників), яку минулого року подарував школі син Богдана Ігор, професор Віндзорського університету. А члени наукового гуртка змогли вибрати теми для учнівських дослідницьких робіт про творчий доробок Богдана Стебельського.

Ростислав ГОЛИНСЬКИЙ,
член гуртка «Літературознавець» і «Молодої Просвіти» с. Голинь

Учасники заходу

НЕЗАБУТНІ

ДІД АНДРІЙ

(Закінчення. Поч. на 3 стор.)

Навіть після арешту В. Мороза та його ув'язнення за антирадянську аґітацію та оголошення догани Загоруйкові Андрій Петрович не відмовився від своїх переконань. Коли стало відомо, що серед близьких знайомих він виправдовує націоналістичну діяльність В. Мороза, П. Арсенича та інших, його справу знову розглядали на партійних зборах. Оскільки пан Андрій був пенсійного віку, тодішня адміністрація вишу в 1971 році відправила його, повного творчих сил і планів, на пенсію, не дозволивши працювати навіть учителем історії у сільській школі.

Та, маючи певну свободу дій, він часто запрошував до себе своїх близьких приятелів – директора СШ № 13 Володимира Вербового, самодіяльного композитора, поета Івана Гнатюка, художника Олександра Коровая, Івана Костинюка та інших.

Спілкування з галицькою інтеліґенцією, колишніми репресованими, читання забороненої літератури та самвидаву, критика культу Сталіна зробили з нього щирого українського патріота, невгамовного популяризатора ідей Шевченка. Інколи разом із Потапенком, своїм однодумцем, з'являвся в людних місцях, на зібраннях інтеліґенції, дискутував, читав твори Шевченка, пропаґував заборонені на той час книги «Неопалима купина» С. Плачинди, «Мальви» Р. Іваничука, «Меч Арія», «Собор» О. Гончара, писав історію України, спогади про голодомор. Так сміливо і з гідністю талановитий педагог розпрощався з тогочасною брехливою ідеологією.

18 вересня 1980 року каґебісти увірвалися в оселю Андрія Петровича, перетрусили й перевернули все догори дном, забрали літературні та історичні праці (роман «Дев'ятий вал», багатотомну історію України і біля 500 віршів) і два місяці (з 18 вересня по 14 листопада) тягали його кабінетами КҐБ і, взявши зобов'язання не говорити, не писати, не читати і не співати, відпустили.

Коли почалася Горбачовська перебудова, з'явилася надія на кращі часи. Розчарувавшись у політиці КПРС, 1986 року Андрій Загоруйко вийшов із партії. На жаль, він не дожив до народження незалежної України, хоча цю подію передбачав і з нетерпінням чекав.

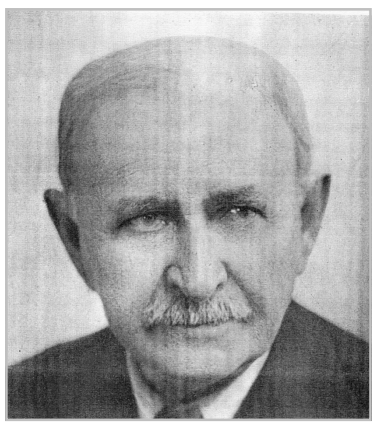
Помер Андрій Петрович у пасхальні дні з 13 на 14 квітня 1988 року. Друзі проводжали його в останню путь піснею «Журавлі». Він мав друзів різного віку, серед них – багато молодих, яких він учив любити Україну, свою українську мову й українську пісню. Він мріяв, що «збереться до хати вся наша родина, наша славна в віках, наша славна в світах, незборима і рідна свята Україна».

На основі автобіографічної повісті А. П. Загоруйка «Сам про себе і про свою епоху» його щоденників, особової справи, архівних джерел, спогадів
склав ***Петро АРСЕНИЧ,***
заступник голови ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

ПОСТАТІ

…Травень 1907 року. Перша демократична революція в Росії зазнала поразки. З-під «російської України», переслідувані царською поліцією, багато наддніпрянських борців за волю України вимушені були шукати порятунку в «підавстрійській» Галицькій Україні. Серед них – і молодий український вчений, археолог та етнограф Вадим Михайлович Щербаківський, якого ще до цих подій, під час студій у Москві, переслідувала царська влада за «українофільські» позиції. За це він був засланий до рідного села й протягом чотирьох років був позбавлений права пересування і можливості подальших студій.

ВАДИМ ЩЕРБАКІВСЬКИЙ І ГАЛИЧИНА

Та все ж таки Вадим Щербаківський подолав перешкоди: закінчив фізико-математичний факультет у Києві та історико-філософський, захопившись українською історичною спадщиною, зокрема, археологією та етнографією, ранньою історією в археологічному, історичному та лінґвістичному аспектах. Ці зацікавлення згодом привели його у велику науку, на дорогу плідної наукової і національно-суспільної діяльності.

Впродовж усієї творчої праці своїми науковими дослідженнями В. Щербаківський на основі багатого фактичного матеріалу розбивав фальшиві тлумачення московсько-шовіністичних вчених про «спорідненість» українців з московитами («русскими») і безкомпромісно обстоював окремішність українського народу у всіх його духовних і матеріальних, психічних і фізичних проявах.

…Уникнувши чергової царської висилки за межі України, Вадим Щербаківський знайшов прихисток у Галичині, у Львові. Тут на молодого українського вченого, який мав за собою кілька археологічних експедицій та працю про дерев'яні церкви на Київщині, Поділлі й Херсонщині, звернув увагу митрополит Андрей Шептицький Він запросив В. Щербаківського як співробітника Національного музею у Львові. В Галицькій Україні В. Щербаківський познайомився і спілкувався з видатними українськими діячами – митрополитом А. Шептицьким, відомим етнографом Ф. Колессою, О. Нижанківським (у Стрию), В.Залозецьким (у Чернівцях), о. Жатковичем (на Закарпатті), приятелював з інженером-архітектором і художником Лушпинським, який за порадою В. Щербаківського відвідав Полтаву, де познайомився з художником і архітектором Василем Кричевським і засвітлив його витвір – будинок полтавського земства, споруджений за проектом Кричевського. Згодом, видаючи 1910 р. у Львові свою працю «Архітектура в різних народів і на Україні», В. Щербаківський помістив цю фотографію у книжці.

За дорученням директора Національного музею І. Свенціцького він об'їздив усю південну Галичину, побував теж на Буковині й Закарпатській Україні. Зокрема, в 1908–1910 рр. В. Щербаківський відбуває етнографічні дослідження у селах Збора, Верхня та інших Калуського повіту. Всюди вчений досліджував і знимкував старовинні українські дерев'яні церкви, зразки народного будівництва, мистецтва й типи селян. З цих експедицій Вадим Щербаківський завжди до фондів Національного музею у Львові привозив багато цінних старовинних речей. При цьому він завжди пам'ятав поради митрополита А. Шептицького про нагальну потребу вивчати й берегти матеріальну і духовну культуру українського народу від Сяну до Дону.

…При кінці 1910 р. В. Щербаківський повертається на Полтавщину, де стає директором археологічного і міжнародного відділів у земському музеї аж до 1922 року, коли Україна цілком опинилася у московсько-більшовицькому ярмі, і він змушений буде вдруге покинути рідну землю й оселитися в центрі слов'янських студій у центральній Європі – в Празі.

…Під час революційних подій в Україні Вадимові Щербаківському поталанило ще раз зустрітися зі своїм благодійником і духовним наставником – митрополитом А. Шептицьким. Це сталось у квітні 1917 р. під час з'їзду представників селянства Київської і Херсонської губерній. Про цю подію В. Щербаківський розповідає у своїх спогадах, опублікованих у 50-их роках у журналі «Визвольний шлях» (Лондон). Щоб зрозуміти атмосферу, в якій відбувалися ці події, подамо розповідь-спогад В. Щербаківського його словами. Отож «я приїхав до Києва і довідався, що в Києві є митрополит Кир Андрей Шептицький. Він жив на Костельній вулиці біля старого костелу в домі римо-католицького священика… Я пішов до митрополита і запропонував йому, що під час мого перебування в Києві, а я можу бути тільки день або два після з'їзду, я можу повести його, куди він схоче: чи по музеях, чи по церквах. Митрополит сказав, що він уже в деяких важливіших церквах був, а йому хотілося б познайомитися з Кричевським. Я пообіцяв йому через день зайти до нього. Він, між іншим, розпитав мене про селянський з'їзд і сказав, що хотів би побачити наших придніпрянських селян.

Я зайшов до митрополита в призначений день і по дорозі до Кричевського вступив з ним до будинку педагогічного музею, де якраз і відбувалися засідання з'їзду у великій залі. Заглянувши до залі, я побачив, що там сиділо до сотні селян і розмовляли між собою, але приватно, бо з'їзд уже закінчився і половина людей роз'їхалася. Я увійшов і сказав, що тут є митрополит Шептицький, який вертається з заслання. Люди зразу ж сказали, що треба його запросити до нас, при чім двоє старших встали й пішли за мною запросити митрополита. На запрошення митрополит увійшов до залі й поблагословив усіх загально. Його попросили сісти на катедрі й щось промовити до них. Митрополит згодився і майже чверть години промовляв до людей. Зміст його промови приблизно був такий: «Прийшла революція до вас і принесла багато нового і несподіваного, багато такого, до чого ви не звикли і в чому ви не досвідчені. Тепер ви маєте управлятися самі собою через своїх вибраних представників, а це тяжка справа вибрати відповідних представників, сумлінних, які розуміли б свою відповідальність перед вами. А головне – треба не забувати Господа Бога й не сходити з тих доріг, які Він показав нам усім у своїх заповідях. Коли ви будете йти Його шляхами, молитися, просити Його, щоб Він вам допоміг, то Він почує вас і допоможе вам. А як ви від Нього відвернетесь, тоді горе вам. Але я знаю, що український народ був завжди релігійний, і сподіваюся, що він піде шляхами, вказаними Господом. Тому я призиваю благословення Боже і сам благословлю вас на все добре».

Володимир МОРОЗЮК,
член НСПУ, м. Івано-Франківськ

(Закінчення буде)